

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

267

Vragen van de leden **De Pater-van der Meer, Smilde** en **Bilder** (allen CDA) aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het gebruik van het rode potlood in plaats van stemmachines*. (Ingezonden 21 september 2009)

1

Deelt u de waarneming, onder andere van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken, dat het gebruik van het rode potlood in plaats van stemmachines heeft geleid tot administratieve lasten voor gemeentebesturen in het algemeen en fysieke lasten voor leden van stembureaus in het bijzonder?¹

2

Hebt u kennisgenomen van het verzoek van zes gemeentebesturen in de Achterhoek om bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2010 gebruik te maken van elektronische ondersteuning om het werk voor leden van stembureaus gemakkelijker te maken, zonder afbreuk te doen aan de eisen van transparantie en controleerbaarheid?²

3

Welke mogelijkheden en welke hindernissen ziet u, vooruitlopend op het wetsvoorstel tot wijziging van de inrichting van het verkiezingsproces,

om een experiment toe te laten bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2010, zoals zes Achterhoekse gemeentebesturen voorstellen?

¹ Brief van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) aan de staatssecretaris van BZK d.d. 9 juli 2009.
De Pers, 5 juni 2009: «Den Bosch hekkensluiter stemmen tellen».

² Brief van de burgemeester van Doetinchem aan de staatssecretaris van BZK d.d. 9 september 2009.

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Bijleveld-Schouten** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 7 oktober 2009)

1

Voor het stembureau betekent het stemmen met papieren stembiljetten een verlenging van de werkzaamheden, omdat het tellen van de papieren stembiljetten langer duurt dan het tellen door de stemmachine in het verleden. Gemeenten waren, vanaf medio tachtiger jaren gewend dat de uitslag met een druk op de knop beschikbaar was. Het is daarom te begrijpen dat het moeite kost om te wennen aan de veranderde situatie.

De discussie die in Nederland heeft plaatsgevonden over de betrouwbaarheid van de stemmachines heeft echter aangetoond dat het stemmen met de

stemmachines niet in overeenstemming is te brengen met de waarborgen die voor het verkiezingsproces zouden moeten gelden. Kabinet en Tweede Kamer hebben naar aanleiding hiervan besloten om over te gaan naar een wijze van stemmen waarbij de transparantie en controleerbaarheid wel is gewaarborgd, zijnde het stemmen met papieren stembiljetten. In de evaluatie van de verkiezing van de leden van het Europees Parlement zal ik uitdrukkelijk aandacht besteden aan de belasting van de leden van het stembureau en aan mogelijkheden om die te verminderen. Ik verwacht de evaluatie eind oktober 2009 aan de Tweede Kamer te kunnen aanbieden.

2
Ja.

3

Er zijn geen mogelijkheden om een experiment, zoals voorgesteld door de zes gemeentebesturen, toe te laten bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2010. De Kieswet biedt geen juridische grondslag voor experimenten. De grondslag voor het stemmen anders dan door middel van stembiljetten wordt met het wetsvoorstel over het stemmen in een willekeurig stemlokaal (Kamerstukken 2008–2009, 30 569, nr 8) uit de Kieswet verwijderd. De Tweede Kamer heeft in juni 2009 met dit wetsvoorstel ingestemd. Al eerder

was het Kiesbesluit op dit punt aangepast. Deze aanpassing is destijds voorgehangen bij uw Kamer (Kamerstukken 2007–2008, 31 200 VII, nr. 43).

Ook op dit punt hecht ik er aan om te wijzen naar de uitkomsten van de discussie over de betrouwbaarheid van de stemmachines. Een van de conclusies van die discussie was dat de organisatie van de verkiezingen uitsluitend een taak is van de overheid waarbij voor marktpartijen alleen een ondergeschikte plaats is weggelegd. Te weten als leverancier van de middelen die voldoen aan de eisen die de overheid daaraan stelt. Deze conclusie die zowel door het kabinet als de Tweede Kamer is onderschreven brengt met zich mee dat een nieuwe introductie van elektronisch stemmen en/of elektronisch tellen pas aan de orde kan zijn als daarvoor eerst de overheid de eisen heeft geformuleerd en in de regelgeving heeft verankerd. Gezien de complicaties die dit met zich mee brengt, zal ik hiervoor geen initiatieven nemen. Zoals eerder aangegeven acht ik het wenselijk de internationale ontwikkelingen op dit terrein te volgen. Overigens gaan deze ontwikkelingen momenteel juist de andere kant op. Landen waar elektronische hulpmiddelen werden gebruikt keren daarvan terug of heroverwegen de plannen daaromtrent.